TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2010. gada 29. aprīlī *

Lieta C-92/07

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2007. gada 16. februārī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv P. J. Keipers [*P. J. Kuijper*] un S. Boelēra [*S. Boelaert*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Nīderlandes Karalisti, ko pārstāv H. H. Sevenstere [*H. G. Sevenster*], K. Viselsa [*C. Wissels*] un M. de Hrāfe [*M. de Grave*], pārstāvji,

atbildētāja,

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

ko atbalsta

Vācijas Federatīvā Republika, ko pārstāv M. Lumma [*M. Lumma*] un J. Mellers [*J. Möller*], pārstāvji,

persona, kas iestājusies lietā.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], tiesneši P. Linda [*P. Lindh*] (referente), A. Ross [*A. Rosas*], A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*],

ģenerāladvokāts N. Jēskinens [*N. Jääskinen*],
sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2009. gada 26. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar savu prasības pieteikumu Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, ieviešot un uzturot spēkā tādas administratīvās maksas par uzturēšanās atļaujas izsniegšanu sistēmu, kas ir augstāka par citu dalībvalstu un Īslandes Republikas, Lihtenšteinas Firstistes, Norvēģijas Karalistes un Šveices Konfederācijas pilsoņiem piemērojamo par tāda paša dokumenta izdošanu, un piemērojot šo sistēmu Turcijas pilsoņiem, kuriem ir pastāvīgās uzturēšanās tiesības Nīderlandē saskaņā ar:

— Lēmumu par asociācijas izveidi starp Eiropas Ekonomikas Kopienu un Turciju, kuru 1963. gada 12. septembrī Ankarā parakstīja Turcijas Republika, no vienas puses, un EEK dalībvalstis un Kopiena, no otras puses, un kas Kopienas vārdā noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1963. gada 23. decembra Lēmumu 64/732/EEK (OV 1964, 217, 3685. lpp.; turpmāk tekstā — "Asociācijas līgums");

— 1970. gada 23. novembrī Briselē parakstīto Papildu protokolu, kas Kopienas vārdā ir noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1972. gada 19. decembra Regulu (EEK) Nr. 2760/72 (OV L 293, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Papildu protokols"), un

— 1980. gada 19. septembrī Asociācijas padomes, kas izveidota ar Asociācijas līgumu un kurā ietilpst, no vienas puses, dalībvalstu valdību, Eiropas Savienības Padomes, kā arī Eiropas Kopienu Komisijas locekļi un, no otras puses, Turcijas valdības locekļi, pieņemto Lēmumu Nr. 1/80,

Nīderlandes Karaliste nav izpildījusi tai saskaņā ar Asociācijas līgumu, it īpaši tā 9. pantu, Papildu protokolu, it īpaši tā 41. pantu, un Lēmumu Nr. 1/80, it īpaši tā 10. panta 1. punktu un 13. pantu, noteiktos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesību akti

EEK un Turcijas asociācija

— Asociācijas līgums

2 Asociācijas līguma mērķis saskaņā ar tā 2. panta 1. punktu ir veicināt nepārtrauktu un līdzsvarotu tirdzniecības un ekonomisko attiecību nostiprināšanu starp līgumslēdzējām pusēm, tostarp darba spēka jomā, pakāpeniski ieviešot darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, kā arī novēršot ierobežojumus brīvībai veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvībai, lai uzlabotu Turcijas tautas dzīves līmeni un veicinātu vēlāku Turcijas Republikas iestāšanos Kopienā.

3 Asociācijas līguma 9. pantā ir paredzēts:

"Līgumslēdzējas puses atzīst, ka jomā, kas attiecas uz Līguma piemērošanu, neskarot īpašus noteikumus, kas var tikt pieņemti saskaņā ar 8. pantu, ir aizliegta jebkāda

diskriminācija pilsonības dēļ saskaņā ar Kopienas dibināšanas līguma 7. pantā izteikto principu."

— Papildu protokols

4 Saskaņā ar Papildu protokola 62. pantu šis protokols ir neatņemama Asociācijas līguma daļa.

5 Papildu protokola 41. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Līgumslēdzējas puses atturas ieviest savā starpā jaunus ierobežojumus brīvībai veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvībai."

6 Minētā protokola 59. pantā ir noteikts:

"Jomās, uz ko attiecas šis protokols, Turcijai nepiemēro labvēlīgāku režīmu kā to, ko dalībvalstis piešķir viena otrai saskaņā ar Kopienas dibināšanas līgumu."

— Lēmums Nr. 1/80

7 Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punkts ir izteikts šādā redakcijā:

"Ievērojot 7. panta noteikumus par ģimenes locekļu brīvu pieeju darba tirgum, darba ņēmējam — Turcijas pilsonim, kurš ir likumīgi nodarbināts dalībvalsts darba tirgū:

— pēc viena likumīgi nostrādāta gada ir tiesības šajā dalībvalstī pagarināt darba atļauju pie tā paša darba devēja, ja tam ir brīva darba vieta;

— pēc trīs likumīgi nostrādātiem gadiem un ievērojot priekšroku, kas piešķirama darba ņēmējiem no Kopienas dalībvalstīm, ir tiesības šajā dalībvalstī pieņemt darba piedāvājumu līdzīgam darbam pie cita darba devēja pēc paša izvēles, ja šis piedāvājums izteikts normālos apstākļos un reģistrēts šīs dalībvalsts nodarbinātības dienestos;

— pēc četriem likumīgi nostrādātiem gadiem šajā dalībvalstī ir brīva pieeja jebkuram atalgotam darbam pēc paša izvēles."

8 Šī lēmuma 10. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Kopienas dalībvalstis darba ņēmējiem, kas ir Turcijas pilsoņi un kas ir likumīgi nodarbināti to darba tirgū, piemēro kārtību, kas attiecībā uz darba samaksu un citiem darba nosacījumiem izslēdz jebkādu diskrimināciju pilsonības dēļ, salīdzinot ar Kopienas darba ņēmējiem."

9 Minētā lēmuma 13. pantā ir noteikts:

"Kopienas dalībvalstis un Turcija nedrīkst ieviest jaunus ierobežojumus to darba ņēmēju un viņu ģimenes locekļu piekļuvei nodarbinātībai, kas to attiecīgajā teritorijā likumīgi uzturas un strādā."

Direktīva 2004/38/EK

10 Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp.; labojumi — OV L 229, 35. lpp.; OV

2005, L 197, 34. lpp., un OV 2007, L 204, 28. lpp.), 25. pantā ar nosaukumu "Vispārīgi noteikumi par uzturēšanās dokumentiem" ir ietvertas šādas tiesību normas:

"1. Reģistrācijas apliecība, kas minēta 8. pantā, dokuments, ar ko apliecina pastāvīgu uzturēšanos, apstiprinājums, ar ko apliecina pieteikumu par uzturēšanās atļauju, pastāvīgas uzturēšanās atļauju vai ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju, nekādā ziņā nedrīkst būt priekšnoteikums, lai varētu īstenot kādas tiesības vai izpildīt administratīvu formalitāti, ja šīs tiesības var apstiprināt ar citiem pierādījumiem.

2. Visus 1. punktā minētos dokumentus izsniedz bez maksas vai par maksu, kas nav lielāka par summu, ko attiecīgās valsts valstspiederīgie maksā par līdzīgu dokumentu izsniegšanu."

Valsts tiesiskais regulējums

11 Līdz 1993. gadam Nīderlandes Karaliste nebija paredzējusi, ka ārvalstniekiem, it īpaši Turcijas pilsoņiem, būtu jāmaksā nodeva saistībā ar lūguma izsniegt uzturēšanās atļauju vai lūguma pagarināt uzturēšanās atļauju iesniegšanu. 1993. gadā šī dalībvalsts grozīja Likuma par ārvalstniekiem 1965. gada versiju, un kopš 1994. gada 1. februāra ārvalstniekam ir jāmaksā šādas nodevas saistībā ar lūgumu par ierašanos Nīderlandē.

12 Šis lūgums ir pilnībā pārskatīts ar likumu par vispārējiem grozījumiem 2000. gada 23. novembra Likumā par ārvalstniekiem (*Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet*) (*Stb*. 2000, Nr. 495) un pēc tam vairākas reizes grozīts, it īpaši 2002., 2003. un 2005. gada laikā.

13 No prasības pieteikumā izklāstītajiem datiem, kurus Nīderlandes Karaliste nav apstrīdējusi, izriet, ka nodevas, kas bija jāmaksā Turcijas pilsoņiem, un nodevas, kuras bija jāmaksā Savienības pilsoņiem, laikposmā no 1994. gada līdz 2005. gadam atšķīrās šādi:

	Savienības pilsoņi	Turcijas pilsoņi
Līdz 1994. gada 1. februārim	0	0
Līdz 1994. gada 15. februārim	35 NLG (aptuveni EUR 16)	no 125 NLG līdz 1 000 NLG (aptuveni EUR 57 līdz aptuveni EUR 454)
Līdz 2002. gada 1. maijam	EUR 26	no EUR 50 līdz EUR 539
Līdz 2003. gada 1. janvārim	EUR 28	no EUR 285 līdz EUR 890
Līdz 2005. gada 1. jūlijam	EUR 30	no EUR 52 līdz EUR 830

Pirmstiesas procedūra

14 Komisija sāka pārkāpuma procedūru pēc sūdzības, kuru 2003. gadā iesniedza Nīderlandes pilsonis, kas dzīvo kopā ar Turcijas pilsoni, saņemšanas.

15 2005. gada 24. janvārī Komisija nosūtīja brīdinājuma vēstuli Nīderlandes Karalistei, un uz šo vēstuli Nīderlandes Karaliste atbildēja 2005. gada 31. maijā. Nepiekrizdama šīs dalībvalsts veiktajai juridiskajai analīzei, Komisijai tai 2006. gada 10. aprīlī nosūtīja pamatotu atzinumu, ar kuru tā aicināja šo dalībvalsti veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai to izpildītu divu mēnešu laikā no tā saņemšanas brīža. Nīderlandes Karaliste uz šo atzinumu atbildēja 9. jūnijā.

16 Tā kā Komisiju vēl arvien nepārliecināja Nīderlandes Karalistes minētie argumenti, tā nolēma celt šo prasību.

Tiesvedība Tiesā

17 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2007. gada 29. jūnija rīkojumu Vācijas Federatīvajai Republikai tika atļauts iestāties šajā lietā Nīderlandes Karalistes prasījumu atbalstam.

18 Ar trešās palātas priekšsēdētāja 2008. gada 14. oktobra lēmumu tiesvedība šajā lietā tika apturēta līdz 2009. gada 17. septembra sprieduma lietā C-242/06 *Sahin* (Krājums, I-8465. lpp.) pasludināšanai.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

19 Komisija apgalvo, ka nodevas, kas Turcijas pilsoņiem bija jāmaksā no 1994. gada 1. februāra līdz pamatotajā atzinumā noteiktajam termiņam, lai saņemtu vai pagarinātu uzturēšanās atļauju (turpmāk tekstā — "apstrīdētās nodevas"), ir pretrunā "atturēšanās no jebkādas darbības" un nediskriminācijas noteikumiem, kas ir ietverti Savienības tiesību aktos saistībā ar EEK un Turcijas asociāciju.

20 Ar apstrīdētajām nodevām tiek pārkāpti "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumi, jo tie ir jauni pasākumi, kuri ir pasliktinājuši Turcijas pilsoņu situāciju saistībā ar nodevām, kuras ir jāmaksā, lai saņemtu uzturēšanās atļauju. Pirms tam šīm personām nebija pienākuma maksāt šīs nodevas, turklāt šo nodevu apmēri kopš 1994. gada vairākas reizes tikuši palielināti.

21 Komisija uzskata, ka apstrīdētās nodevas ir pretrunā Lēmuma Nr. 1/80 13. pantam saistībā ar darba ņēmēju brīvu pārvietošanos un Papildu protokola 41. panta 1. punktam saistībā ar brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību, kā arī Asociācijas līguma 9. pantam un Lēmuma Nr. 1/80 10. panta 1. punktam saistībā diskriminācijas aizliegumu.

22 Komisija uzskata, ka Lēmuma Nr. 1/80 13. pants ir piemērojams, pat ja darba ņēmēji un to ģimenes locekļi nav vēl pilnībā integrēti uzņēmējā dalībvalstī un līdz ar to nevar atsaukties uz šī lēmuma 6. panta 1. punktu. Ar Papildu protokola 41. panta 1. punktu netiekot pieļauta jebkāda iespējas veikt uzņēmējdarbību vai sniegt pakalpojumus pasliktināšana, un šī nepieļaušana esot vērsta uz to, lai ļautu attiecīgajām personām izmantot brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību.

23 Komisija norāda, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru "atturēšanās no jebkādas darbības" klauzulām ir tieša iedarbība un tās attiecas arī uz uzturēšanās tiesībām. Savos apsvērumos par Vācijas Federatīvās Republikas iestāšanās rakstu Komisija apgalvo, ka 2007. gada 20. septembra spriedums lietā C-16/05 *Tum* un *Dari* (Krājums, I-7415. lpp.), kas tika pasludināts pēc tam, kad bija iesniegts tās replikas raksts un atbildes uz repliku raksts, apstiprina tās analīzi. Tā atgādina, ka šajā spriedumā Tiesa ir nospriedusi, ka "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumi ir piemērojami katram jaunam ierobežojumam, kas izriet no materiālo tiesību vai formas noteikumiem, un ka šie noteikumi nav pakļauti *de minimis* slieksnim.

24 Komisija uzskata, ka ir lietderīgi salīdzināt situāciju līdz 1994. gada 1. februārim ar situāciju, kas bija spēkā Papildu protokola spēkā stāšanās laikā, proti, 1973. gada 1. janvārī, saistībā ar brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību un saistībā ar darba ņēmēju brīvu apriti salīdzināt to ar situāciju līdz 1980. gada 1. decembrim vai līdz 1976. gada 20. decembrim atkarībā no tā, vai tas tiek pamatots ar Lēmumu Nr. 1/80 vai ar agrāko lēmumu, proti, Asociācijas padomes 1976. gada 20. decembrī pieņemto Lēmumu Nr. 2/76 par Asociācijas līguma 12. panta īstenošanu.

25 Komisija atzīst, ka "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumi neskar dalībvalstu tiesības reglamentēt Turcijas pilsoņu pirmo uzņemšanu savā teritorijā, kā arī to pirmās profesionālās darbības veikšanas nosacījumus. Tā arī precizē, ka šiem "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumiem ir ierobežojumi, proti, tie, kas izriet no Papildu protokola 59. panta, saskaņā ar kuru Turcijas pilsoņiem nevar būt vairāk tiesību kā Savienības pilsoņiem, un tie, kas izriet no nediskriminācijas noteikumiem. Tomēr, kaut arī ir ņemti vērā šie noteikumi, Nīderlandes tiesību akti esot pretrunā "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumiem.

26 Saistībā ar nediskriminācijas noteikumiem Komisija apgalvo, ka Lēmuma Nr. 1/80 10. panta 1. punkts, kurā aizliegta diskriminācija saistībā ar darba nosacījumiem, ir piemērojams, jo nodevas, kas ir jāmaksā Turcijas pilsoņiem saistībā ar lūgumu piešķirt uzturēšanas atļauju, ir darba nosacījums. Tomēr saskaņā ar Tiesas 2003. gada 8. maija spriedumu lietā C-171/01 *Wählergruppe Gemeinsam* (*Recueil*, I-4301. lpp., 57. punkts) ar minētajā 10. pantā paredzēto vienlīdzīgas attieksmes noteikumu paredzēts pienākums sasniegt rezultātu. Turklāt, pat ja minētais pants nebūtu piemērojams, apstrīdētās nodevas būtu jāuzskata par diskriminējošām saskaņā ar Asociācijas līguma 9. pantu, kurā vispārēji aizliegta diskriminācija.

27 Tiesas sēdē Tiesā Komisija norādīja, ka tā ir ņēmusi vērā iepriekš minēto spriedumu lietā *Sahin*, kurā Tiesa ir izvērtējusi, vai nodevas, kādas saistībā ar Turcijas pilsoņiem

tika piemērotas 2002. gadā, bija saderīgas ar Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā paredzēto "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumu, pamatojoties uz samērīguma jēdzienu un pārbaudot, vai šīs nodevas nebija nesamērīgas salīdzinājumā ar tām, kādas līdzīgu dokumentu saņemšanai tika piemērotas dalībvalstu pilsoņiem. Komisija uzskata, ka jēdziens "augstākas nodevas", uz kuru tā norādījusi sava prasības pieteikuma rezolutīvajā daļā, ietver jēdzienu "nesamērīgas nodevas" un var tikt saprasts šajā nozīmē.

28 Norādījusi uz neskaidrībām saistībā ar pārkāpuma apjomu, Nīderlandes Karaliste minētajā tiesas sēdē savai aizstāvībai atzina, ka prasības pieteikums attiecas ne tikai uz nodevām par uzturēšanās atļauju pagarināšanu, bet arī uz nodevām, kas attiecas uz pirmo šīs atļaujas piešķiršanu.

29 Nīderlandes Karaliste norādīja arī, ka tā ir ņēmusi vērā spriedumus, kas tika pasludināti pēc tam, kad tā iesniedza savu atbildi uz replikas rakstu, proti, iepriekš minēto spriedumu lietā *Tum* un *Dari*; 2009. gada 19. februāra spriedumu lietā C-228/06 *Soysal* un *Savatli* (Krājums, I-1031. lpp.) un iepriekš minēto spriedumu lietā *Sahin*. Līdz ar to tā atzīst, ka "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumi attiecas ne tikai uz materiāltiesiskajiem noteikumiem, bet arī uz formas noteikumiem un ka "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumi attiecas uz Turcijas pilsoņu nodevām šo personu pirmajā uzņemšanā dalībvalsts teritorijā uzņēmējdarbības brīvības un pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā. Taču tā apgalvo, ka Lēmuma Nr. 1/80 13. panta 1. punktā paredzētie "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumi neattiecas uz Turcijas darba ņēmēju pirmo uzņemšanu dalībvalstī.

30 Saistībā ar Turcijas darba ņēmējiem Nīderlandes Karaliste norāda, ka uzturēšanās tiesību pastāvēšana ir atkarīga no tā, vai pastāv tiesības piekļūt galamērķa dalībvalsts darba tirgum saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/80 6. un 7. pantu. Vienīgi Turcijas pilsoņiem, kas ir likumīgi nokļuvuši dalībvalsts teritorijā un kas pieder pie šīs dalībvalsts likumīgā darba tirgus, kā arī to ģimenes locekļiem ir uzturēšanās tiesības šajā dalībvalstī.

Citiem Turcijas darba ņēmējiem neesot uzturēšanās tiesību saskaņā ar Lēmumu Nr. 1/80, bet tie esot pakļauti tās dalībvalsts imigrācijas noteikumiem, kurā viņi vēlas uzturēties.

31 Saistībā ar nodevu apmēru, kurš tiek piemērots Turcijas pilsoņiem saistībā ar uzturēšanās atļaujas saņemšanu, Nīderlandes Karaliste tiesas sēdē Tiesā norādīja, ka no 2009. gada 17. septembra tā ir samazinājusi to apmēru. Šīs nodevas neatšķiroties no tām, kas tiek piemērotas Savienības pilsoņiem līdzīgu dokumentu saņemšanai, izņemot gadījumus saistībā ar pirmo uzņemšanu sakarā ar uzņēmējdarbības veikšanu vai pakalpojumu sniegšanu un pirmo uzņemšanu darba ņēmēja statusā, atšķirībai esot būtiskākai otrajā gadījumā.

32 Saistībā ar apstrīdēto nodevu apmēru Nīderlandes Karaliste apgalvo, ka tas ir pamatots apmērs. Tā pēc analoģijas pamatojas uz 2004. gada 16. novembra spriedumu lietā C-327/02 *Panayotova* u.c. (Krājums, I-11055. lpp.) saistībā ar Eiropas līgumiem, ar kuriem tiek nodibinātas asociācijas starp Eiropas Kopienām un to dalībvalstīm, no vienas puses, un Bulgārijas Republiku, Polijas Republiku un Slovākijas Republiku, no otras puses. Tā norāda uz šī sprieduma 20. punktu, kurā Tiesa ir nospriedusi, ka tiesību veikt uzņēmējdarbību ierobežojumiem, kuri noteikti uzņemošās dalībvalsts tiesību aktos imigrācijas jomā, ir jāīsteno paredzētais mērķis un tie nevar radīt iejaukšanos, kas skartu tiesību pašu būtību. Nīderlandes Karaliste apgalvo, ka analoģiski ir jāpārbauda, vai apstrīdētās nodevas nepadara neiespējamu vai pārmērīgi grūtu Turcijas pilsoņiem ar Asociācijas līgumu piešķirto tiesību izmantošanu. Tā piebilst, ka šīm nodevām ir jābūt nediskriminējošām, samērīgām, atbilstošām pamattiesībām un saprātīgā apmērā.

33 Nīderlandes Karaliste apgalvo, ka apstrīdētajām nodevām piemīt minētās raksturiezīmes.

34 Šīs nodevas nekādā veidā neaizskarot Lēmumā Nr. 1/80 atzīto tiesību piekļūt darba tirgum būtību, jo šīs nodevas neesot jauns būtisks nosacījums, lai iegūtu uzturēšanās tiesības, kas šajā lēmumā piešķirtas Turcijas pilsoņiem, bet ir vienīgi formāla prasība, lai Nīderlandes iestādes konstatētu šīs uzturēšanās tiesības.

35 Apstrīdētās nodevas neesot diskriminējošas, jo starp Turcijas pilsoņu situāciju un Savienības pilsoņu situāciju pastāv fundamentālas atšķirības. Ar Asociācijas līgumu netiekot izveidots iekšējais tirgus ar Turcijas Republiku un netiekot piešķirta Savienības pilsonība Turcijas pilsoņiem. Tādēļ Komisija nepamatoti mēģinot attiecināt uz Turcijas pilsoņiem Direktīvas 2004/38 tiesību normas.

36 Apstrīdētās nodevas neesot nesamērīgas, jo tiem Turcijas pilsoņiem, kas vēlas imigrēt uz dalībvalsti, parasti ir pietiekami līdzekļi, lai samaksātu šīs nodevas. Ieinteresētās personas vajadzības gadījumā var aizņemties nepieciešamās summas.

37 Apstrīdētās tiesības neaizskarot arī pamattiesības. Turklāt Nīderlandes Parlaments esot paredzējis atbrīvojumu par labu ārvalstniekiem, kuri var pamatoties uz Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī, 8. pantu, kurā garantētas tiesības uz privātās dzīves aizsardzību, ja šīs personas nav spējīgas samaksāt apstrīdētās nodevas.

38 Šīs nodevas esot saprātīga apmēra nodevas. Tās esot balstītas uz izdodamo dokumentu sagatavošanas pašizmaksu, un nodevu apmēros esot veikti grozījumi, lai ņemtu vērā pēdējos pētījumus par izmaksām. Turcijas pilsoņi nemaksājot vairāk par

70 % no izmaksām, kas rodas, izskatot lūgumus izsniegt uzturēšanās atļaujas, bet 30 % no izmaksām sedz valsts.

39 Nīderlandes Karaliste piebilst, ka Komisija akceptē, ka dalībvalstis var noteikt nominālu nodevu sistēmu vai izmaksām vairāk atbilstošu nodevu sistēmu. Un tieši to esot veikusi Nīderlandes Karaliste, tuvinot apstrīdēto nodevu apmēru pieprasīto dokumentu sagatavošanas pašizmaksai.

40 Visbeidzot, šī dalībvalsts tiesas sēdē Tiesā norādīja, ka iebildums, kuru Komisija bija formulējusi savā pieteikumā un ar kuru tiek apgalvots, ka apstrīdēto nodevu apmērs ir "lielāks" par apmēru, kāds tiek piemērots saistībā ar dalībvalstu pilsoņiem, neatbilst samērīguma kritērijam, ko Tiesa ņēmusi vērā iepriekš minētajā spriedumā lietā *Sahin*. Nīderlandes Karaliste no tā secina, ka šī prasība nav pamatota.

41 Vācijas Federatīvā Republika ir iestājusies lietā Nīderlandes Karalistes atbalstam. Tā apgalvo, ka apstrīdētās nodevas ir saistītas ar administratīvu formalitāti un nav ierobežojums "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumu izpratnē. Katrā ziņā šīs nodevas varot tikt pamatotas ar primāru vispārējo interešu apsvērumu, proti, nepieciešamību kontrolēt ārvalstnieku pieplūdumu un iemeslus, kādēļ viņi vēlas uzturēties uzņēmējā dalībvalstī.

42 Turklāt šī dalībvalsts apgalvo, ka Asociācijas līguma 9. pantā noteiktais diskriminācijas aizliegums nav pietiekami skaidrs un precīzs, lai būtu tieši piemērojams. Tas būtu jākonkretizē ar citiem pasākumiem, tādiem kā Lēmuma Nr. 1/80 10. pants. Šis 10. pants tomēr nav piemērojams šajā lietā, jo apstrīdētās nodevas nav darba nosacījumi šī panta izpratnē.

Tiesas vērtējums

43 Vispirms ir jānorāda, ka sava prasības pieteikuma rezolutīvajā daļā Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka, ieviešot un uzturot spēkā nodevu par uzturēšanās atļauju izsniegšanu Turcijas pilsoņiem, kuriem ir pastāvīgās uzturēšanās tiesības Nīderlandē, sistēmu, saskaņā ar kuru tiem piemērojamās nodevas ir augstākas ne tikai par citas dalībvalsts, bet arī par Īslandes Republikas, Lihtenšteinas Firstistes, Norvēģijas Karalistes un Šveices Konfederācijas pilsoņiem piemērojamajām nodevām par tādu pašu dokumentu izdošanu, Nīderlandes Karaliste nav izpildījusi tai saskaņā ar Savienības tiesībām uzliktos pienākumus. Taču Savienības tiesību teksti, ar kuriem Komisija pamato savu prasību, neattiecas uz šīm četrām valstīm. Līdz ar to ir jānoraida salīdzinājums ar šīm valstīm.

Par "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumu piemērošanu saistībā ar Turcijas pilsoņu pirmo uzņemšanu Nīderlandes Karalistes teritorijā

44 Komisija uzskata, ka "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumi attiecas uz apstrīdētajiem noteikumiem, jo tie attiecas uz lūgumu izsniegt uzturēšanās atļauju saistībā ar Turcijas pilsoņa pirmo uzņemšanu Nīderlandē vai uz lūgumu pagarināt šādu atļauju. Nīderlandes Karaliste atzīst, ka "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumi attiecas uz Turcijas pilsoņiem kopš to pirmās uzņemšanas dalībvalstu teritorijā uzņēmējdarbības brīvības un pakalpojumu sniegšanas brīvības jomās, bet tā turpina apgalvot, ka tie neattiecas uz Turcijas pilsoņu pirmo uzņemšanu tās teritorijā.

45 Šajā ziņā Tiesa iepriekš minētajā spriedumā lietā *Sahin* ir izvērtējusi Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā izklāstīto "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumu par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos. Tā atgādina, ka šī tiesību norma nav paredzēta, lai aizsargātu jau dalībvalsts darba tirgū integrētos Turcijas pilsoņus, bet to ir paredzēts piemērot tieši saistībā ar Turcijas pilsoņiem, kuriem vēl nav tiesību darba jomā

un, korelatīvi, vēl nav uzturēšanās atļaujas saskaņā ar šī lēmuma 6. panta 1. punktu (iepriekš minētais spriedums lietā *Sahin*, 51. punkts).

46 Tā šo 13. pantu ir izvērtējusi arī no Papildu protokola 41. panta 1. punktā paredzētā "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikuma skatpunkta saistībā ar uzņēmējdarbības brīvību un pakalpojumu sniegšanas brīvību.

47 Tomēr saistībā ar 41. panta 1. punktu Tiesa ir atgādinājusi, ka saskaņā ar iepriekš minēto spriedumu lietā *Tum* un *Dari*, kā arī spriedumu lietā *Soysal* un *Savatli* šī tiesību normas nepieļauj, ka kopš tiesību akta, kura daļa ir šī norma, stāšanās spēkā uzņemošajā dalībvalstī tiek ieviesti jauni ierobežojumi brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības izmantošanai, tostarp tādi, kas attiecas uz materiālajiem un/vai procesuālajiem nosacījumiem tādu Turcijas pilsoņu pirmreizējai uzņemšanai šīs dalībvalsts teritorijā, kuri vēlas tajā izmantot minētās ekonomiskās brīvības (iepriekš minētais spriedums lietā *Sahin*, 64. punkts).

48 Tiesa ir nospriedusi, ka, tā kā Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā minētā "atturēšanās no jebkādas darbības" klauzula ir tāda paša veida klauzula, kāda ir paredzēta Papildu protokola 41. panta 1. punktā, un tā kā šīm abām klauzulām ir identisks mērķis, iepriekšējā punktā paredzētajai interpretācijai ir jāattiecas arī uz *statu quo* pienākumu, kas ir minētā 13. panta pamats darba ņēmēju pārvietošanās brīvības jomā (iepriekš minētais spriedums lietā *Sahin*, 65. punkts).

49 No tā izriet, ka Lēmuma Nr. 1/80 13. pants nepieļauj, ka Nīderlandes tiesību aktos, skaitot no Lēmuma Nr. 1/80 spēkā stāšanās brīža Nīderlandē, tiek ieviesti jebkādi jauni ierobežojumi darba ņēmēju pārvietošanās brīvībai, tostarp tādi, kas attiecas uz materiālajiem un/vai procesuālajiem nosacījumiem tādu Turcijas pilsoņu pirmreizējai uzņemšanai šīs valsts teritorijā, kuri vēlas tajā izmantot minēto brīvību.

50 Līdz ar to Papildu protokola 41. panta 1. punktā un Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā izklāstītie "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumi ir piemērojami kopš šo tiesību normu stāšanās spēkā attiecībā uz visām nodevām, kas ir jāmaksā Turcijas pilsoņiem saistībā ar uzturēšanās atļaujas saņemšanu sakarā ar pirmo uzņemšanu Nīderlandes Karalistes teritorijā vai saistībā ar šīs atļaujas pagarināšanu.

Par to, ka nav izpildīti no "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumiem izrietošie pienākumi

51 Komisija un Nīderlandes Karaliste uzskata, ka pārmestais pārkāpums ir jāizvērtē, ņemot vērā iepriekš minēto spriedumu lietā *Sahin*, bet to uzskati atšķiras attiecībā uz secinājumiem, kas izriet no šī sprieduma. Komisija uzskata, ka pienākumu neizpilde ir balstīta uz faktu, ka dalībvalsts Turcijas pilsoņiem ir noteikusi nesamērīgas nodevas salīdzinājumā ar nodevām, kuras tiek piemērotas Savienības pilsoņiem līdzīgu dokumentu izsniegšanai. Jēdziens "pārmērīgas nodevas" ir jāuztver kā tāds, kurā ietilpst prasības pieteikuma rezolutīvajā daļā norādītais jēdziens "augstākas nodevas".

52 Nīderlandes Karaliste uzskata, ka no iepriekš minētā sprieduma lietā *Sahin* izriet, ka tas, ka Turcijas pilsoņiem tiek piemērotas nodevas, kas nav pilnīgi tāda paša apmēra kā nodevas, kas tiek piemērotas Savienības pilsoņiem, nav pretrunā "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumiem un ka šie noteikumi aizliedz vienīgi nesamērīgas nodevas. Tomēr Turcijas pilsoņiem uzliktās nodevas esot bijušas tikai daļa no izmaksām, kas saistītas ar viņu lietas materiālu izskatīšanu, un tādēļ neesot bijušas pretrunā šiem noteikumiem. Turklāt šī dalībvalsts uzskata, ka prasība attiecas nevis uz to, ka saistībā ar Turcijas pilsoņiem ir piemērotas pārmērīgas nodevas, bet gan uz to, ka saistībā ar tiem ir piemērotas augstākas nodevas nekā Savienības pilsoņiem, un ka tādēļ prasība nav pieņemama.

53 Šajā sakarā, lai izvērtētu šo prasību, būtībā ir jānorāda uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Sahin*, kurā Tiesa sprieda par tādu nodevu saderību ar Lēmuma Nr. 1/80 13. pantu

kā tās, kuras 2002. gadā saskaņā ar Nīderlandes tiesību aktiem tika noteiktas par uzturēšanas atļauju saņemšanu vai par šo atļauju pagarināšanu. Turcijas pilsoņiem piemērojamās nodevas attiecīgajā gadījumā bija 169 EUR par uzturēšanās atļaujas pagarināšanu salīdzinājumā ar iesniedzējtiesas minētajā lietā norādīto summu, kas sasniedza vienīgi 30 EUR, kura bija jāmaksā Savienības pilsoņiem par uzturēšanās dokumentu saņemšanu.

54 No iepriekš minētā sprieduma lietā *Sahin*, it īpaši no tā 72. un 74. punkta, izriet, ka lūgums piešķirt uzturēšanās atļauju vai lūgums pagarināt šādu atļauju, kuru iesniedzis Turcijas pilsonis, un lūgums piešķirt uzturēšanās atļauju, kuru citā dalībvalstī iesniedzis Savienības pilsonis, ir līdzīgi.

55 Tiesa uzsvēra, ka tāds tiesiskais regulējums kā Nīderlandes tiesiskais regulējums saistībā ar Turcijas pilsoņiem nedrīkst radīt ierobežojumu Lēmuma Nr. 1/80 13. panta izpratnē. Tiesa precizēja, ka, lasot to kopā ar Papildu protokola 59. pantu, 13. pantā ir paredzēts, ka, lai arī Turcijas pilsonis, kuram ir piemērojamas šīs normas, nedrīkst tikt nostādīts labvēlīgākā situācijā nekā Savienības pilsoņi, tomēr tam nedrīkst uzlikt jaunus pienākumus, kas nav samērīgi ar Kopienu pilsoņiem uzliktajiem pienākumiem (iepriekš minētais spriedums lietā *Sahin*, 71. punkts).

56 Tiesa nosprieda, ka tādu nodevu, kādas tika ieviestas 2002. gadā, finanšu ietekme ir ievērojama attiecībā uz Turcijas pilsoņiem, jo tiem ir jāpagarina to uzturēšanās atļaujas biežāk, nekā tas ir jādara Savienības pilsoņiem un to lūguma noraidīšanas gadījumā samaksātā summa netiek atmaksāta. Tā uzskatīja, ka Nīderlandes valdība nav izvirzījusi nevienu atbilstīgu argumentu, kas pamatotu tik ievērojamu atšķirību starp nodevām, kas jāmaksā Turcijas pilsoņiem, un nodevām, kas jāmaksā Savienības pilsoņiem. Tā nepieņēma Nīderlandes valdības apgalvojumu, ka ar Turcijas pilsoņa uzturēšanās atļaujas izsniegšanu veiktā izpēte un iepriekšējās kontroles ir daudz komplicētākas un apgrūtinošākas nekā tās, kas ir nepieciešamas saistībā ar uzturēšanās atļaujas izsniegšanu Savienības pilsonim.

57 Tiesa secināja, ka tāds valsts tiesiskais regulējums, par kādu bija runa pamata lietā, ir Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā aizliegts ierobežojums tiktāl, ciktāl ar to Turcijas pilsoņiem, kuriem ir piemērojams minētais 13. pants, — lai tiktu izskatīts lūgums piešķirt uzturēšanās atļauju vai pagarināt tās derīguma termiņu — tiek pieprasīts samaksāt tādu nodevu, kuras apmērs nav samērīgs ar nodevas, kura līdzīgos apstākļos ir jāmaksā Savienības pilsoņiem, apmēru (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Sahin*, 72.–74. punkts).

58 Ir jāņem vērā visa šī attīstība šajā lietā, kura attiecas uz visām saskaņā ar tiem Nīderlandes tiesību aktiem kopš 1994. gada attiecībā uz Turcijas pilsoņiem piešķiramajām uzturēšanās atļaujām un šo atļauju pagarināšanu piemērojamajām nodevām, kas it īpaši grozīti 2002., 2003., kā arī 2005. gadā un kas ir apkopoti šī sprieduma 13. punktā.

59 Salīdzinot ar 2002. gadā pastāvošo atšķirību, par kuru bija runa iepriekš minētajā spriedumā lietā *Sahin*, atšķirība starp Turcijas pilsoņiem piemērojamo nodevu apmēru un Savienības pilsoņiem piemērojamo nodevu apmēru 2003. un 2005. gadā ir vēl vairāk palielinājusies. Turklāt šajā lietā skartie Turcijas pilsoņi ir ne tikai darba ņēmēji kā minētajā lietā, bet arī personas, kas vēlas izmantot brīvību veikt uzņēmējdarbību vai pakalpojumu sniegšanas brīvību saskaņā ar Asociācijas līgumu.

60 Tādēļ "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumu neizpilde ir jāizvērtē saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/80 13. pantu un Papildu protokola 41. panta 1. punktu.

61 Šajā ziņā nav strīda par to, ka apstrīdētās nodevas ir jauni pasākumi, jo tās ir pieņemtas pēc Lēmuma Nr. 1/80 stāšanās spēkā saistībā ar Turcijas darba ņēmēju situāciju un pēc Papildu protokola stāšanās spēkā saistībā ar Turcijas pilsoņiem, kuri vēlas

izmantot uzņēmējdarbības brīvību un pakalpojumu sniegšanas brīvību saskaņā ar Asociācijas līgumu.

62 Tomēr jaunu pasākumu noteikšana šajā ziņā nav aizliegta. Tādu jaunu pasākumu noteikšana, kas ir vienādi piemērojami Turcijas pilsoņiem un Savienības pilsoņiem, nav pretrunā kādai no "atturēšanās no jebkādas darbības" klauzulām. Ja šādas normas tiktu piemērotas dalībvalstu pilsoņiem, bet netiktu piemērotas Turcijas pilsoņiem, tie atrastos labākā stāvoklī nekā Kopienu pilsoņi, kas būtu acīmredzamā pretrunā Papildu protokola 59. pantam, saskaņā ar kuru Turcijas Republikai nepiemēro labvēlīgāku režīmu par režīmu, par kādu dalībvalstis savstarpēji vienojušās saskaņā ar EK līgumu (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Soysal* un *Savatli*, 61. punkts, kā arī lietā *Sahin*, 67. punkts).

63 Tādēļ ir jāpārbauda, vai apstrīdētās nodevas uzliek Turcijas pilsoņiem jaunus nesamērīgus pienākumus salīdzinājumā ar pienākumiem, kuri ir paredzēti Savienības pilsoņiem.

64 Atzīstot, ka iepriekš piemērotās nodevas bija pārāk augstas, Nīderlandes Karaliste norāda, ka Turcijas pilsoņiem piemērojamais nodevu apmērs ir pamatots ar augstākām izmaksām, kas ir saistītas ar viņu lietas materiālu izskatīšanu. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka iepriekš minētā sprieduma lietā *Sahin* 73. punktā Tiesa nav uzskatījusi, ka šis arguments varētu pamatot atšķirību, kas tika uzskatīta par ievērojamu, starp Turcijas pilsoņiem piemērojamajām nodevām un Savienības pilsoņiem piemērojamajām nodevām līdzīgu dokumentu izsniegšanai.

65 Līdz ar to Nīderlandes Karalistes arguments, ar kuru tiek apgalvots, ka apstrīdētās nodevas bija 70 % no izmaksām, kas saistītas ar lietas izskatīšanu, neļaut attaisnot to piemērošanu un šīs dalībvalsts apgalvojums, ka šīs nodevas nav nesamērīgas, ir jānoraida.

66 Nīderlandes Karaliste apgalvo arī, ka apstrīdētās nodevas nav diskriminējošas, jo pastāv atšķirības, kuras tā kvalificē par fundamentālām atšķirībām starp Turcijas pilsoņu situāciju un Savienības pilsoņu situāciju. Šī dalībvalsts uzskata, ka Eiropas Savienības pamatmērķis izveidot iekšējo tirgu, izveidot Savienības pilsonību un nodrošināt pilsoņu brīvu pārvietošanos Savienības ietvaros nevar tikt piemērots "neierobežoti" attiecībā uz Turcijas pilsoņiem.

67 Tomēr ir jāuzsver, ka no Asociācijas līguma 2. panta 1. punkta izriet, ka tā mērķis ir tuvināt Turcijas pilsoņu situāciju Savienības pilsoņu situācijai, pamazām paredzot darba ņēmēju brīvu pārvietošanos un novēršot brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumus.

68 Šajā ziņā vispārējais nediskriminācijas pilsonības dēļ princips ir paredzēts Asociācijas līguma 9. pantā un šī principa piemērošana īpašajā darba ņēmēju jomā saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/80 10. pantu veicina pakāpenisku Turcijas migrantu darba ņēmēju integrāciju, kā arī to Turcijas pilsoņu integrāciju, kuri uzturas dalībvalstī, lai tajā veiktu uzņēmējdarbību vai sniegtu pakalpojumus (šajā ziņā saistībā ar darba ņēmējiem skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Wählergruppe Gemeinsam*, 78. punkts).

69 Nīderlandes Karaliste tādēļ nevar attaisnot atšķirību starp apstrīdētajām nodevām un nodevām, kas jāmaksā Savienības pilsoņiem, norādot uz apstākli, ka darba ņēmēju brīva pārvietošanās, brīvība veikt uzņēmējdarbību vai pakalpojumu sniegšanas brīvība Savienībā uz Turcijas pilsoņiem netiek attiecināta tādā pašā mērā kā uz Savienības pilsoņiem. Komisija pamatoti balstās gan uz nediskriminācijas noteikumiem, gan uz Papildu protokola 59. pantu, lai pārbaudītu, vai apstrīdētās nodevas nepasliktina šo pilsoņu situāciju salīdzinājumā ar Savienības pilsoņu situāciju pretēji "atturēšanās no jebkādas darbības" noteikumiem.

70 Turklāt Nīderlandes Karaliste apgalvo, ka pastāv atšķirība starp jēdzienu "augstākas nodevas", kas ir izklāstīts Komisijas prasības pieteikumā, un jēdzienu "nesamērīgas nodevas", kas ir izklāstīts iepriekš minētajā spriedumā lietā *Sahin*.

71 Šajā ziņā ir jānorāda, ka pirmajā minētajā jēdzienā ietilpst otrais minētais jēdziens un ka jebkura augstāka nodeva ne vienmēr ir nesamērīga.

72 Atbildot uz jautājumu, kas tiesas sēdē tika uzdots saistībā ar šīs atšķirības ietekmi šajā lietā, Nīderlandes Karaliste norādīja, ka nodevas, kas bija jāmaksā Turcijas pilsoņiem, varēja būt nedaudz augstākas par nodevām, kas tika piemērotas Savienības pilsoņiem, ja Turcijas pilsoņu lietas materiālu izskatīšanas faktiskās izmaksas bija augstākas par Savienības pilsoņu lietas materiālu izskatīšanas izmaksām. Tā it īpaši norādīja, ka nodevas, kas bija jāmaksā Turcijas pilsoņiem, no 2009. gada 17. septembra pilnība atbilst samērīguma nosacījumam.

73 Saistībā ar nodevām, kas tiek piemērotas no šī datuma, ir jānorāda, ka tās tika ieviestas pēc argumentētajā atzinumā norādītā datuma. Tomēr saskaņā ar judikatūru jautājums par to, vai dalībvalsts ir izpildījusi savus pienākumus, ir jāizvērtē, ņemot vērā stāvokli, kāds pastāvēja, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, un Tiesa nevar ņemt vērā vēlākas izmaiņas (skat. it īpaši Tiesas 2004. gada 14. septembra spriedumu lietā C-168/03 Komisija/Spānija, Krājums, I-8227. lpp., 24. punkts, un 2008. gada 3. jūnija spriedumu lietā C-507/07 Komisija/Francija, 7. punkts). Līdz ar to Tiesa nevar ņemt vērā šīs nodevas, lai izvērtētu šo prasību par pienākumu neizpildi.

74 Saistībā ar apstrīdētajām nodevām ir jānorāda, ka nevar tikt izslēgts, ka nodevas, kas tiek piemērotas Turcijas pilsoņiem, kuras ir nedaudz augstākas par tām, kas

tiek piemērotas Savienības pilsoņiem saistībā ar līdzīgu dokumentu izsniegšanu, var noteiktos īpašos gadījumos tikt uzskatītas par samērīgām. Tomēr ir jākonstatē, ka apstrīdēto nodevu apmēri ir atšķirīgi tā diapazona ietvaros, kura zemākais apmērs ir vairāk nekā divas trešdaļas lielāks par to nodevu apmēru, kas tiek piemērotas Savienības pilsoņiem saistībā ar līdzīgu dokumentu piešķiršanu. Šāda atšķirība nevar tikt uzskatīta par minimālu, un līdz ar to ir jāuzskata, ka apstrīdētās nodevas kopumā ir nesamērīgas.

75 Komisija uzskata, ka apstrīdētās nodevas ir pretrunā arī nediskriminācijas noteikumiem, kas ir izklāstīti Asociācijas līguma 9. pantā un Lēmuma Nr. 1/80 10. panta 1. punktā. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka, piemērojot Turcijas pilsoņiem nesamērīga apmēra nodevas uzturēšanās atļaujas saņemšanai vai šīs atļaujas pagarināšanai salīdzinājumā ar nodevām, kas tika piemērotas Savienības pilsoņiem par līdzīgu dokumentu saņemšanu, Nīderlandes Karaliste ir noteikusi diskriminējoša rakstura nodevas. Tiktāl, ciktāl šīs nodevas attiecas uz Turcijas darba ņēmējiem un viņu ģimenes locekļiem, šīs nodevas ir diskriminējošs darba nosacījums, kas ir pretrunā Lēmuma Nr. 1/80 10. pantam. Tiktāl, ciktāl šīs nodevas attiecas arī uz Turcijas pilsoņiem, kas vēlas izmantot brīvību veikt uzņēmējdarbību vai pakalpojumu sniegšanas brīvību, vai uz viņu ģimenes locekļiem, tās ir pretrunā vispārējam nediskriminācijas noteikumam, kas ir izklāstīts Asociācijas līguma 9. pantā.

76 No iepriekš minētā izriet, ka, ieviešot un uzturot spēkā tādu uzturēšanās atļauju izsniegšanas sistēmu, kurā ir paredzēta augstāka nodeva par citas dalībvalsts pilsoņiem piemērojamo par tāda paša dokumenta izdošanu, un piemērojot šo sistēmu Turcijas pilsoņiem, kuriem ir pastāvīgās uzturēšanās tiesības Nīderlandē saskaņā ar Asociācijas līgumu, Papildu protokolu vai Lēmumu Nr. 1/80, Nīderlandes Karaliste nav izpildījusi tai saskaņā ar Asociācijas līguma 9. pantu, Papildu protokola 41. panta 1. punktu un Lēmuma Nr. 1/80 10. panta 1. punktu un 13. pantu noteiktos pienākumus.

Par tiesāšanās izdevumiem

77 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punkta pirmajai daļai lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Atbilstoši šī paša panta 4. punkta pirmajai daļai dalībvalstis, kas iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

78 Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Nīderlandes Karalistei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums nav labvēlīgs, jāpiespriež Nīderlandes Karalistei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Vācijas Federatīvā Republika, kas ir iestājusies lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) ieviešot un uzturot spēkā tādu uzturēšanās atļaujas izsniegšanas sistēmu, kurā ir paredzēta augstāka nodeva par citas dalībvalsts pilsoņiem piemērojamo par tāda paša dokumenta izdošanu, un piemērojot šo sistēmu Turcijas pilsoņiem, kuriem ir pastāvīgās uzturēšanās tiesības Nīderlandē, saskaņā ar

— Lēmumu par asociācijas izveidi starp Eiropas Ekonomikas Kopienu un Turciju, kuru 1963. gada 12. septembrī Ankarā parakstīja Turcijas Republika, no vienas puses, un EEK dalībvalstis un Kopiena, no otras

puses, un kas Kopienas vārdā noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1963. gada 23. decembra Lēmumu 64/732/EEK;

— **1970. gada 23. novembrī Briselē parakstīto Papildu protokolu, kas Kopienas vārdā ir noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1972. gada 19. decembra Regulu (EEK) Nr. 2760/72, un**

— **1980. gada 19. septembrī Asociācijas padomes, kas izveidota ar Asociācijas līgumu un kurā ietilpst, no vienas puses, dalībvalstu valdību, Eiropas Savienības Padomes, kā arī Eiropas Kopienu Komisijas locekļi un, no otras puses, Turcijas valdības locekļi, pieņemto Lēmumu Nr. 1/80,**

Nīderlandes Karaliste nav izpildījusi tai saskaņā ar Asociācijas līguma 9. pantu, Papildu protokola 41. pantu un Lēmuma Nr. 1/80 10. panta 1. punktu un 13. pantu noteiktos pienākumus;

2) **Nīderlandes Karaliste atlīdzina tiesāšanās izdevumus. Vācijas Federatīvā Republika sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.**

[Paraksti]